

Forord

Nasjonal forskerskole for lærerutdanning (NAFOL) er stolt over å publisere den fjerde NAFOL-boken. Den første ble publisert i 2012, *Teacher Education Research Between National Identity and Global Trends*, og den andre boken ble publisert i 2014 med tittelen *En gang lærer, alltid lærer? Once a Teacher, Always a Teacher?*. Den tredje boken hadde tittelen *Where are we? Where do we want to go? What do we want to do next? International and Norwegian Teacher Education Research* og ble publisert i 2018. Denne fjerde boken har fått tittelen *Value and Validity in Teacher Education Research*.

I likhet med de tidligere NAFOL-bøkene er også dette en antologi av artikler skrevet av forskere som presenterte arbeidene sine på en NAFOL-konferanse. Artiklene i denne boken ble presentert på den femte internasjonale NAFOL-konferansen som ble arrangert i oktober 2018 på Hamar i samarbeid med Høyskolen i Innlandet. Konferansen hadde nasjonale og internasjonale hovedtalere og poster- og paperpresentasjoner av norske og internasjonale ph.d.-studenter.

Alle som presenterte på konferansen, ble av NAFOL invitert til å sende inn et artikkelabstrakt på 1000 ord, som ble fagfellevurdert. Forfatterne til de utvalgte abstraktene ble deretter invitert til å skrive en full artikkel, som også ble fagfellevurdert av nye fagfeller. Utvalgte artikler er revidert i tråd med fagfellekommentarene, og det er resultatet av en grundig vurderingsprosess som er presentert i denne boken.

Også denne gangen har vi valgt å bruke originalspråket artiklene er skrevet på, norsk og engelsk. Mange NAFOL stipendiater velger å skrive på engelsk, og det gjør også de internasjonale forfatterne. Derfor har boken et internasjonalt preg som samsvarer med et av NAFOLs hovedmål: internasjonalisering av norsk lærerutdanningsforskning gjennom publikasjoner og internasjonalt samarbeid.

Boken er delt inn i syv deler.

Del 1

I den første delen finner vi bidrag fra hovedtalerne, John Ivar Sunde, Gert Biesta, Paul Otto Brunstad og Stefano Oliverio. Sunde har kalt artikkelen sin *Alle burde hatt ein forskarskule*. Han har intervjuet NAFOL alumni med formålet å lære mer om hvordan disse har erfart de fire årene de var med i NAFOL. Hvilken verdi finner de i å delta på samlingene og å møte andre stipendiater fra hele landet og ikke minst internasjonale stipendiater og forelesere? Konklusjonen Sunde kommer frem til, presenterer han som et sitat fra en av respondentene: *Alle burde hatt en forskerskole*.

Det andre bidraget i del 1 har vi valgt å presentere som et intervju med Gert Biesta. Philip Winter har hatt en samtale med Biesta om *Should we be widening the gap between teaching and research?* Biesta selv har redigert intervjuet og gjort det klart for NAFOL-boken. Dette er en uvanlig stil for en bok, den muntlige formen er blitt presentert skriftlig som et bokkapittel. Biesta uttrykker bekymring over at forskning får en for sterk plass i lærerutdanningen, og selv om han først og fremst snakker om den engelske konteksten, er det mye relevans også for andre kontekster, inkludert den norske. Biesta reflekterer over spørsmålet: «If the research eye is always looking for evidence, for what can literally be seen, I think teachers need to be able to see possibilities that are not yet present, are not yet actual» (p. 10).

Paul Otto Brunstad og Stefano Oliverio følger opp Biestas tanker ved å gå dypere inn i de gamle filosofiske skriftene i artikkelen som har tittelen *Practical wisdom and spiritual exercises in teacher education – What does being taught by the ancients mean?* De diskuterer Biestas begrep «educationally wise people», og forfatterne hevder at profesjonell klokskap og skjønn er nødvendig i utøvelsen av læreryrket: «The art of practical wisdom – knowing which skills are most useful and when, and how best to use them, can be gained through an active, sensitive interaction with the environment» (p. 13).

Del 2

Del 2 har vi kalt overganger. Gro Marte Strand skriver om hvordan foreldre erfarer barnas overgang til ungdomsskolen i artikkelen *Experiencing the transition to lower secondary school: Parents' voices*. Det er sjelden vi hører foreldrenes stemme i et forskningsprosjekt om skolen, og artikkelen styrker på denne måten validiteten i lærerutdanningsforskningen ved å gjøre leserne kjent med stemmer som sjelden er dokumentert. Overgangen fra å være student til å bli

lærer er tematikken for Irina Ivashenko Amdal og Marit Ulviks artikkel *Å kutte navlestrengen. En nyutdannet lærers opplevelse av skolen som organisasjon gjennom sine to første år i yrket*. I artikkelen går de dypere inn på en ny lærers erfaringer i møtet med læreryrket, og artikkelen er aktuell for alle som er involvert i lærerutdanningen.

Del 3

Del 3 tar for seg lederskap og profesjonell utvikling av ledere. Júlíana Tyrfingsdóttir og Arna H. Jónsdóttir presenterer den islandske barnehageutdanningen i artikkelen *Professional development in Icelandic preschools: A historical saga*. Fokuset er på barnehagelederne og deres rolle i islandsk lærerutdanning i et historisk perspektiv. Leserne blir her presentert for en ukjent kontekst for mange. Mette Marit Forsmo Jenssens bidrag, *Profesjonelle læringsfelleskap og pedagogisk skoleledelse*, diskuterer den sentrale rollen skoleledelsen har i etablering av profesjonelle læringsfelleskap i arbeidet med å styrke lærernes profesjonelle utvikling og derved skape en positiv skoleutvikling.

Del 4

Den fjerde delen av boken handler om holdninger til og forståelser av undervisning, læring og vurdering. De tre bidragene er noe ulike i innfallsvinklene sine, men alle bidrar med ny kunnskap relevant for lærerutdanningen og ikke minst for praksisfeltet. Wenche Hammer Johannessen skriver om *Lower secondary teachers' content-general beliefs about learning and teaching*. I denne artikkelen hevder Johannessen at læreres holdninger i stor grad styrer praksis, og det er nødvendig å lære mer om lærernes implisitte holdninger for å kunne tilrettelegge for læreres profesjonelle utvikling i arbeidet med å styrke undervisningen. Elizabeth Oltedal tar oss med inn i musikk læreres verden, og hun ser på læreres underliggende forståelser som påvirker vurderingen av elevenes fremføringer og læring i musikk. I artikkelen *Low stakes and high temperatures: a study of music performance assessment in teacher panels in terms of micropolitics* konkluderer Oltedal med at det er ikke bare det faglige som styrer lærernes vurdering, men også andre interne og eksterne faktorer påvirker karaktersetningen. Natallia B. Hanssen undersøker i artikkelen *Special educational needs practices in preschool: A practice architectures perspective* hvordan barnehager i Norge og Hviterussland tilrettelegger arbeidet for barn med språklige utviklingsbehov. Hun understreker at gjennom en faglig dialog er det mulig å styrke personalets interkulturelle kompetanse.

Del 5

I del 5 er det de praktiske fagene som er i fokus, forskning i yrkesfagutdanningen og posisjonen til faget mat og helse i grunnskolen. Ragnvald Holst-Larsen problematiserer gyldigheten av aksjonsforskning i yrkesfag i artikkelen *Is action research about developing individual approaches to help young dropouts, valid? A Position Paper*. Holst-Larsen posisjonerer seg i henhold til diskusjonen om aksjonsforskningens verdi og gyldighet, og han trekker på egen erfaring i arbeidet med dropouts fra videregående skole. Ingfrid Veka, Hege Wergedahl og Asle Holthe retter lyset mot lærerens handlingsrom i faget mat og helse, og de undersøker lærernes egne forståelser i artikkelen *Læreplanen og det profesjonelle handlingsrommet til mat- og helselæreren*. De kommer frem til at lærerne erfarer at de har et stort handlingsrom i undervisning av faget, og at det er mer egne faktorer som styrer undervisningen enn ytre faktorer.

Del 6

Tematikken presentert i del 6 retter seg mot kunstdidaktikk i et norsk og et islandsk bidrag. Dette er en tematikk som har fått forholdsvis liten oppmerksomhet i lærerutdanningsdiskusjonen. Monica Klungland skriver om *Forskerposisjoner i tilblivelse – intra-aksjon mellom en forsker og elever med kamera i et sammenvevd, kunstdidaktisk møte*. I denne artikkelen problematiserer Klungland forskerens forståelse av «å forske på» skolen og elever, og argumenterer for at en riktigere fremgangsmåte er å «forske med» for eksempel elevene. Didaktikken blir skapt i samarbeid med elevene. Ingimar Ólafsson Waage tar for seg bruken av kunst i arbeidet med den moralske utdanningen, eller det som på norsk hører til skolens dannelsansvar, i artikkelen *The Visual Arts in Contemporary Education: Exploring How Artworks Can Promote Moral Deliberation*. Waage påpeker at arbeidet med kunst skaper emosjonelle erfaringer som tilrettelegger for diskusjon av moralske dilemmaer og utvikling av moralsk forståelse.

Del 7

Del 7, det avsluttende kapittelet i boken, ser lærerutdanning i et europeisk perspektiv. Vasileios Symeonidis, som er gresk og arbeider nå i Østerrike på universitetet i Innsbruck, har undersøkt hvordan lærerutdanningen er diskutert i EUs politiske bestemmelser, og hvordan disse er oversatt til praksis i Europa. I artikkelen *Tracing the value of teacher education in EU teacher-related policies* hevder Symeonidis blant annet at det EU prioriterer, er ofte økonomiske tiltak

som sikrer arbeidsplasser, og de er mindre opptatt av det kulturelle og dannede i lærerutdanningen. Dette kan være et varsko til alle som arbeider med lærerutdanningen.

Jeg vil gjerne takke alle fagfellene for støtte, dedikert lesning og profesjonell tilbakemelding på artiklene gjennom hele prosessen. Takk til Perlaug Marie Kveen for uvurderlig hjelp med de administrative sidene i arbeidet med boken og til Anna Synnøve Hovstein for å ta av seg annet administrativt NAFOL-arbeid som frigjorde tid til å arbeide med boken. Takk også til Fagbokforlaget for profesjonelt samarbeid gjennom hele prosessen, og ikke minst går takken til alle bidragsyterne. Uten dere ville vi ikke hatt noen bok.

Jeg ønsker leserne god lesing!

Kari Smith (redaktør), daglig leder av NAFOL

Acknowledgement: Thank you to Perlaug Marie Kveen for her professional assistance in preparing the book.